

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA PRZEDMIOTU FILOZOFIA DLA KLASY I Niepublicznego Liceum Ogólnokształcącego w Mielcu

ROK SZKOLNY: 2026/2027

KLASA: I

PRZEDMIOT: Filozofia

UCZĄCY: dr Bartosz Kicior

1. ZAKRES WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Wymagania na ocenę wyższą obejmują również wymagania na ocenę niższą.

Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
1. Czym jest filozofia? Definicja i działy filozofii	- wyjaśnia pochodzenie nazwy „filozofia” - wymienia dziedziny filozofii	odróżnia pytania filozoficzne od innych rodzajów pytań	charakteryzuje zagadnienie bezinteresowności poznania filozoficznego	podaje przykłady formułowanych w historii filozofii dylematów filozoficznych	- samodzielnie formułuje pytania filozoficzne - proponuje własne wyjaśnienie zagadnienia bezinteresowności poznania - bierze udział w dyskusji na temat znaczenia filozofii w życiu człowieka
2. Myślenie filozoficzne, potoczne, naukowe. Rodzaje myślenia	wyjaśnia terminy: <i>światopogląd</i>, <i>myślenie potoczne</i>, <i>ideologia</i>, <i>myślenie mityczne</i>	wskazuje różnice między filozofią a religią, sztuką i nauką	- charakteryzuje zjawisko konformizmu poznawczego - przycząca argumenty przeciw „czystemu myśleniu”	- opisuje powiązania filozofii i innych dziedzin życia człowieka - wskazuje na współczesne przykłady obecności myślenia mitycznego	tworzy wypowiedź piętnującą lenistwo intelektualne

3. Czy słowa coś znaczą? Elementy logicznej analizy wypowiedzi	• opisuje funkcje wypowiedzi • wyjaśnia terminy: <i>zdanie w sensie logicznym, sugestia, truizm, wypowiedź mętna</i>	• charakteryzuje przyczyny niejasności wypowiedzi • wyjaśnia podział na zdania syntetyczne i analityczne	• podaje przykłady wypowiedzi zawierających sugestie i krytycznie je analizuje	• podaje przykłady – inne niż omówione w podręczniku lub na lekcji – funkcji wypowiedzi • przekształca wypowiedzi mętne w zdania w sensie logicznym	• podaje własne przykłady zdań analitycznych i syntetycznych (zarówno prawdziwych, jak i fałszywych) • tworzy przykłady zadań zawierających paradoksy
4. Co jest czym? Definiowanie	• odróżnia definicje sprawozdawcze i projektujące • charakteryzuje budowę definicji klasycznej	• wymienia błędy definicji sprawozdawczych	• opisuje filozoficzną i praktyczną wartość definiowania	• charakteryzuje problemy związane z formułowaniem definicji realnych • podaje własne przykłady poszczególnych typów błędów w definiowaniu	• nazywa i koryguje błędy zawarte w definicjach • świadomie tworzy definicje zawierające błędy i poddaje je dyskusji
5. Jak wyrazić i uzasadnić swoje przekonania? Argumentacja i dyskusja jako narzędzia filozoficzne	• wymienia i omawia podane w podręczniku rodzaje argumentacji • podaje cechy dobrej dyskusji	• charakteryzuje warunki akceptowalności omówionych argumentacji	• dokonuje krytyki argumentacji nieracjonalnej i nieuczciwej	• podaje inne niż omówione w podręczniku lub na lekcji rodzaje argumentacji, zarówno uczciwej, jak i nieuczciwej • podaje przykłady wypowiedzi, które mogą zostać ocenione jako argumenty poprawne lub niepoprawne	• uczestniczy w dyskusji merytorycznej • proponuje zagadnienia do dyskusji
Powtórzenie wiadomości z rozdziału I	• wyjaśnia podstawowe pojęcia związane z myśleniem filozoficznym	• podaje przykłady zagadnień z zakresu poszczególnych dziedzin filozofii	• omawia zróżnicowanie źródeł ludzkiej wiedzy	• przedstawia relacje między historycznymi i kulturowymi źródłami filozofii • konstruuje własne przykłady poszczególnych typów argumentacji	• wskazuje etyczne racje na rzecz racjonalnego argumentowania
6. Czy światem rządzą zasady? <i>Arché</i> i początki filozofii	• wyjaśnia określenie „filozofowie przyrody”	• omawia koncepcje <i>arché</i> u filozofów jońskich i Pitagorasa	• wskazuje społeczny, kulturowy i geograficzny kontekst kształtowania się pierwszych koncepcji filozoficznych • podaje różne rozumienia wyrazów „natura” i „przyroda”	• podaje argumenty na rzecz własnego rozumienia <i>arché</i>	• bierze udział w dyskusji na temat zasadności poszukiwania <i>arché</i>

7. Lepsza jest zmienność czy stałość? Heraklit kontra Parmenides	• objaśnia koncepcje <i>arché</i> w filozofii Heraklita i Parmenidesa	• wskazuje na cechy bytu i niebytu w koncepcji Parmenidesa	• przytacza metodę redukcji do absurdu i omawia „paradoks strzały” • wskazuje na wątki myśli Heraklita i Parmenidesa w filozofii Empedoklesa	• przytacza przykłady zastosowania koncepcji wariabilizmu i statyzmu w myśleniu codziennym	• tworzy wypowiedź będącą apologią koncepcji wariabilizmu lub statyzmu • bierze udział w dyskusji na temat przewagi jednego ze źródeł poznania: doświadczenia lub rozumu
8. Świat składa się z atomów. Grecy i początki nauki	• wymienia elementy koncepcji atomizmu u Demokryta	• omawia różnice w pojmowaniu bytu przez Leucypa i eleatów	• wskazuje cechy metody empirycznej	• porównuje różne koncepcje <i>arche</i> wypracowane przez filozofów starożytnych z uwzględnieniem teorii atomistycznej	• rozważa kwestię wolności woli w świecie zdeterminowanym przez atomy
9. Czy można poznać świat? Metoda Sokratesa i idealizm Platona	• rozróżnia określenia: <i>wiedza subiektywna</i> i <i>wiedza obiektywna</i> • określa cechy metody majeutycznej	• przedstawia platońską krytykę postrzegania zmysłowego • wyjaśnia platońskie rozróżnienie na świat idei i świat rzeczy	• charakteryzuje proces anamnezy jako podstawę platońskiej teorii poznania	• rekonstruuje polityczne przemiany w Atenach w V/IV w. p.n.e. jako tło dla filozofii Platona • wykazuje przekształcenia platońskiej teorii poznania względem filozofii Sokratesa	• przeprowadza rozmowę na dowolny temat za pomocą metody majeutycznej
10. Jak poznawać świat różnorodnych rzeczy? Realizm metafizyczny Arystotelesa	• opisuje koncepcję realizmu metafizycznego	• omawia arystotelesowską krytykę teorii idei • wskazuje na Arystotelesa jako na myśliciela łączącego wiedzę filozoficzną i naukową	• charakteryzuje dualizm jako koncepcję filozoficzną • wymienia rodzaje przyczyn i określa koncepcję celowości natury	• wskazuje różnice między myślą Platona i Arystotelesa w kwestii teorii wiedzy i metafizyki • uzasadnia występowanie różnych dualizmów w systemie Arystotelesa	• podaje argumenty przeciw koncepcji celowości natury • omawia rodzaje przyczyn na przykładach innych niż omawiane w podręczniku i na lekcji

11. Ile waży wiedza? Filozofia a nauka nowożytna	• charakteryzuje materializm jako pogląd ontologiczny na tle innych koncepcji	• rekonstruuje przemiany pojęcia materii w filozofii i nauce nowożytnej • opisuje założenia i problemy materializmu mechanistycznego i naturalistycznego	• wymienia postulaty empiryzmu i opisuje koncepcję idoli Bacona • wskazuje na różnice między dedukcją a indukcją w dochodzeniu do wiedzy	• wyjaśnia różnice między organiczną a mechaniczną wizją świata i społeczeństwa • omawia baconowskie typy idoli i podaje współczesne egemplifikacje	• tworzy wypowiedź na temat skutków stosowania metody naukowej w różnych dziedzinach życia • podaje inne niż omówione w podręczniku i na lekcji przykłady rozumowania dedukcyjnego i indukcyjnego
12. Czy filozofia to tylko przypisy do Platona? Idealizm platoński w późniejszych epokach	• charakteryzuje idealizm jako system filozoficzny	• rekonstruuje racjonalistyczne wątki w filozofii Kartezjusza	• omawia napięcie między wątpieniem a poszukiwaniem pewności w koncepcji Kartezjusza • wyjaśnia stwierdzenie Berkeleya „Istnieć to być postrzeganym” na tle jego poglądów • przedstawia koncepcję rozwoju Ducha Absolutnego u Hegla i jego fazy	• dokonuje syntezy rozwoju idealizmu w filozofii nowożytnej • samodzielnie interpretuje stwierdzenie Berkeleya „Istnieć to być postrzeganym” w odniesieniu do wybranych przemian kultury współczesnej	• tworzy wypowiedź na temat przemian wybranego elementu życia społecznego, które odnoszą się do faz rozwoju Ducha Absolutnego
13. Czy w ogóle możemy coś wiedzieć? Sceptycyzm, czyli o wątpieniu	• określa tło powstania filozofii sceptycznej • zestawia poglądy sceptyków oraz Platona i Arystotelesa na naturę poznania	• charakteryzuje „postawę sceptyczną” Pyrrona i Sekstusa Empiryka oraz porównuje ją ze sceptycyzmem Montaigne’a	• przedstawia sceptyczną krytykę wnioskowania logicznego	• samodzielnie podaje przykłady krytycznych sądów na temat możliwości poznania zmysłowego, empirycznego i racjonalnego • wskazuje na związek sceptycznej teorii poznania i etyki	• tworzy wypowiedź porównującą sceptycyzm Kartezjusza i Montaigne’a

Powtórzenie wiadomości z rozdziału II	• opisuje przemiany poglądów w kwestii poszukiwania <i>arché</i> przez filozofów starożytnych • porównuje typy idealizmów	• zestawia idealizm, realizm i sceptycyzm jako koncepcje ontologiczne i teoriopoznawcze	• przeprowadza krytykę poglądów Demokryta z perspektywy filozofii Platona	• wyjaśnia znaczenie wczesnych filozofów greckich dla rozwoju wielkich systemów filozoficznych Platona i Arystotelesa • wskazuje wątki idealistyczne, realistyczne i sceptyczne obecne we współczesnej kulturze	• przeprowadza krytykę poglądów Platona z perspektywy filozofii Demokryta
14. Wiedza o człowieku. Zwrot etyczny w filozofii starożytnej	• opisuje podział duszy w filozofii platońskiej	• charakteryzuje koncepcje intelektualizmu etycznego Sokratesa i jego przemiany u Platona	• omawia znaczenie sokratejskich haseł „poznaj samego siebie” oraz „wiem, że nic nie wiem” na tle wiedzy uzyskanej z poprzednich części podręcznika, szczególnie filozofii jońskiej i sceptycyzmu	• podaje inne niż omówione w podręczniku i na lekcji przykłady absolutyzmu moralnego • formułuje wypowiedź o znaczeniu obrazu śmierci Sokratesa dla filozofii platońskiej	• samodzielnie tworzy wypowiedź na temat „Dlaczego ludzie czynią zło?”
15. Gdzie znajduje się złoty środek? Szczęśliwe życie według Arystotelesa	• wyjaśnia koncepcję eudajmonizmu • charakteryzuje podział dóbr w etyce Arystotelesa	• opisuje warunki cnotliwego życia w koncepcji Arystotelesa i wymienia rodzaje cnót	• przedstawia zasadę „złotego środka” jako podstawę cnót etycznych • podaje przykłady użycia wyrazów „szczęście” i „dobro” zaczerpnięte ze współczesnego życia społecznego	• analizuje różnicę w pojmowaniu dobra przez Platona i Arystotelesa	• uzasadnia, dlaczego tylko działania dobrowolne są podstawą do formułowania ocen etycznych

16. Przyjemność czy spokój? Filozofia życia według epikurejczyków i stoików	• charakteryzuje etykę hedonistyczną na tle koncepcji filozoficznych Epikura • rozróżnia rodzaje przyjemności w etyce hedonistycznej • wymienia typy dzielności według stoików	• wymienia rodzaje lęków – przeszkód na drodze do szczęścia • wskazuje następców etyki epikurejskiej i stoickiej	• omawia stoicką koncepcję szczęścia i zestawia ją z koncepcją epikurejską • przedstawia warunki apatii jako stanu duchowej równowagi	• podaje możliwe negatywne konsekwencje stanu apatii w rozumieniu stoików	• tworzy wypowiedź na temat relacji między spokojem a szczęściem • inicjuje dyskusję na temat sensu cierpienia
Powtórzenie wiadomości z rozdziału III	• wymienia główne nurty etyki starożytnej	• omawia różnice i podobieństwa między etyką Arystotelesa i stoików	• omawia w wybranych koncepcjach etycznych prowadzące do nieszczęśliwego życia	• porównuje poglądy na udział emocji i rozumu w życiu człowieka w wybranych koncepcjach etycznych	• tworzy wypowiedź na temat ograniczeń absolutyzmu moralnego jako koncepcji etycznej
17. Co to znaczy, że coś ma wartość? Wprowadzenie do aksjologii	• omawia zakres aksjologii jako działu filozofii • wymienia sposoby istnienia wartości	• przedstawia ogólną definicję wartości i podział na wartości pozytywne i negatywne oraz wartości deklarowane i realizowane	• przytacza poglądy Schelera i Ingardena na hierarchię wartości • omawia poglądy na temat celowości wartości	• podaje przykłady hierarchii wartości, które funkcjonują w jego otoczeniu lub w społeczeństwie • przytacza sposoby rozumienia wyrażenia „wartość” z dziedzin wiedzy innych niż filozofia	• tworzy wypowiedź, w której argumentuje za relatywizmem lub absolutyzmem aksjologicznym
18. Co możemy wiedzieć o bogach? Filozofia a religia	• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dogmat</i>, <i>antropomorfizm</i>, <i>panteizm</i>, <i>ateizm</i>, <i>deizm</i> • omawia krytykę politeizmu w filozofii Platona i Arystotelesa	• przytacza argumenty za istnieniem Boga według Tomasza z Akwinu • określa związek między filozofią Platona i Arystotelesa a filozofią myślicieli chrześcijańskich (Augustyn i Tomasz z Akwinu)	• objaśnia poglądy na naturę Boga w koncepcjach Kartezjusza, Berkeleya i Kanta • opisuje relacje między politeizmem, monoteizmem oraz panteizmem	• przedstawia różnorodność związków między religią a filozofią • dokonuje próby krytyki argumentów na istnienie Boga przedstawionych przez Tomasza z Akwinu	• bierze udział w dyskusji na temat znaczenia religii w życiu człowieka

Powtórzenie wiadomości z rozdziału IV	• omawia podstawowe kryteria wartościowania • charakteryzuje relacje między filozofią a religią	• porównuje koncepcje dotyczące Boga i absolutu sformułowane przez filozofów różnych epok	• odtwarza spór między subiektywistami a obiektywistami w kwestii sposobu istnienia wartości	• wskazuje na związek aksjologii z innymi dziedzinami życia • wyjaśnia, jaki wpływ miały teorie starożytnych filozofów na teologię chrześcijańską	• argumentuje na rzecz istnienia lub nieistnienia boga
---------------------------------------	--	---	--	--	--

2. Sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności (formy bieżącego oceniania wewnątrzszkolnego)

odpowiedź ustna;

rozmowa;

kartkówka z ostatnich 1–3 lekcji:

- a) nie musi być wcześniej zapowiadana;
- b) nie musi być oceniana w postaci stopnia;

sprawdzian wiedzy:

- a) mogą się odbyć maksymalnie 2 sprawdziany w tygodniu dla jednego oddziału;
- b) obejmuje wybrany przez nauczyciela zakres materiału (najczęściej jeden dział);
- c) zapowiadany co najmniej 7 dni przed planowaną datą, co wraz z wymaganymi do opanowania zagadnieniami odnotowywane jest w dzienniku elektronicznym;
- d) ocena ze sprawdzianu jest wyrażona stopniem;
- e) uczeń ma możliwość poprawy sprawdzianu;

praca klasowa obejmująca większy zakres materiału:

- a) maksymalnie 1 w tygodniu dla jednego oddziału;
- b) obejmuje wiedzę z większego zakresu materiału niż dział;
- c) zapowiadana jest na miesiąc przed planowaną datą, co jest odnotowane w dzienniku elektronicznym;
- d) na miesiąc przed planowaną pracą klasową uczniowie otrzymują zakres materiału do opanowania, który dostępny jest w dzienniku elektronicznym;
- e) poprzedzana jest powtórką danej partii materiału;
- f) wykorzystywane są wymagane zagadnienia z poprzedzających działów;
- g) oceniana jest stopniem;
- h) uczeń ma możliwość poprawy pracy klasowej;

prezentacja lub projekt;

zeszyt, teczka ucznia lub portfolio:

- a) Prowadzenie zeszytu przedmiotowego (uczeń ma obowiązek prowadzić zeszyt przedmiotowy, w którym powinny znajdować się notatki. Zeszyt powinien być prowadzony systematycznie, w przypadku nieobecności ucznia w szkole, powinien go uzupełnić). Można posiadać urządzenie elektroniczne, na którym będą zapisywane notatki (za zgodą nauczyciela).

3. Kryteria oceniania bieżącego oraz skala ocen

1. Ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych realizuje się przez ocenę stopniową na skali 1–6:

ocena niedostateczna (1) – uczeń nie opanował podstawowych treści wymagań edukacyjnych, ma poważne braki uniemożliwiające dalsze zdobywanie wiedzy, nie potrafi rozwiązywać zadań na elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela;

ocena dopuszczająca (2) – uczeń ma braki w wiadomościach i umiejętnościach, ale umożliwiają mu one dalsze zdobywanie wiedzy, przy pomocy nauczyciela rozwiązuje zadania o niewielkim stopniu trudności;

ocena dostateczna (3) – uczeń posiada podstawową wiedzę w zakresie danego wymagania edukacyjnego, zna podstawowe pojęcia i fakty, rozwiązuje typowe zadania o niewielkim stopniu trudności;

ocena dobra (4) – uczeń opanował większość treści wynikających z wymagań edukacyjnych w stopniu zadowalającym, potrafi stosować je w sytuacjach typowych i częściowo w problemowych;

ocena bardzo dobra (5) – uczeń opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności z danych wymagań przedmiotowych, umie samodzielnie stosować wiedzę w nowych sytuacjach, rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności;

ocena celująca (6) – uczeń opanował pełen zakres wiedzy i umiejętności określonych wymaganiami edukacyjnymi, potrafi samodzielnie je analizować i stosować w sytuacjach nietypowych, poszerza wiedzę i umiejętności w sposób twórczy i samodzielny.

2. Przy ocenianiu prac pisemnych sprawdzających poziom opanowania materiału stosuje się następujące kryteria procentowe:

niedostateczny (1): 0% – 29%

dopuszczający (2): 30% – 49%

dostateczny (3): 50% – 69%

dobry (4): 70% – 84%

bardzo dobry (5): 85% – 97%

celujący (6): 98% – 100%

3. Oceny pisemne są sprawdzane i wpisywane do dziennika elektronicznego w terminie do 14 dni od ich napisania.

4. Liczba wymaganych ocen bieżących w śródroczu wynosi minimum 3. Śródroczna ani roczna ocena klasyfikacyjna nie może być wystawiona na podstawie tylko jednej oceny bieżącej.

4. Zasady ponownego ustalania stopnia (poprawiania ocen) i samodzielności pracy

1. Uczeń ma prawo do poprawy każdej otrzymanej oceny minimum jeden raz, o ile nauczyciel nie wskaże więcej.

2. Ponowne ustalenie oceny musi nastąpić w terminie 2 tygodni od oddania pracy i nie musi być przeprowadzone w takiej samej formie jak pierwotna.

3. Ponowne ustalenie oceny w przypadku oceny niedostatecznej jest obowiązkowe co najmniej jeden raz.

4. W dzienniku elektronicznym odnotowuje się cały proces ponownego ustalania oceny, a pod uwagę brany jest najwyższy stopień.

5. W przypadku nieobecności w szkole uczeń ma obowiązek uzupełnienia braków i nadrobienia zaległości. Formę i termin zaliczenia materiału realizowanego podczas nieobecności wyznacza nauczyciel.

6. Nienapisaną pracę pisemną oznacza się w dzienniku elektronicznym symbolem „U”, co oznacza, że uczeń nie przedstawił pracy i ma obowiązek ją uzupełnić.

7. Uczeń ma obowiązek wykonywać wszystkie prace pisemne, ustne i praktyczne w sposób samodzielny.

Niesamodzielna praca ucznia oznacza w szczególności:

a) korzystanie podczas sprawdzianu, testu lub pracy klasowej z niedozwolonych pomocy, w tym z urządzeń elektronicznych (telefon, smartwatch itp.);

b) korzystanie z narzędzi sztucznej inteligencji (AI) podczas przygotowywania prac pisemnych, wypracowań i zadań bez wyraźnej zgody i polecenia nauczyciela;

c) przepisywanie odpowiedzi innych uczniów;

d) plagiat, czyli przedstawienie cudzej pracy (w całości lub części) jako własnej.

8. W przypadku stwierdzenia niesamodzielnej pracy nauczyciel ma prawo przerwać pracę ucznia, odnotować ten fakt w dzienniku elektronicznym oraz wyznaczyć nowy termin na napisanie pracy.

9. Uczeń ma prawo do zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji w sytuacji losowej, co oznaczane jest symbolem „X” w grupie kolumn dotyczących zachowania na zajęciach. Zgłoszenie to nie ma wpływu na ocenę klasyfikacyjną z zajęć edukacyjnych.

10. Oznaczenia stosowane w dzienniku elektronicznym przy odnotowywaniu innych zachowań na zajęciach: **bm** – brak zeszytu/materiałów; **T** – korzystanie z urządzeń elektronicznych bez zgody nauczyciela; **W** – wyjście z sali w trakcie lekcji (z podaniem liczby minut).

5. Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych

1. Na miesiąc przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej nauczyciel informuje ucznia (a wychowawca rodziców przez dziennik elektroniczny) o przewidywanej dla niego niedostatecznej rocznej ocenie klasyfikacyjnej lub nieklasyfikowaniu.

2. Na dwa tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej nauczyciel informuje ucznia i jego rodziców o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych za pośrednictwem dziennika elektronicznego.
3. Ustalona roczna ocena klasyfikacyjna nie może być niższa niż ocena przewidywana.
4. Uzyskanie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych jest możliwe dla każdego ucznia, który wyrazi taką chęć, i odbywa się w drodze rozmowy ucznia z nauczycielem nad poziomem spełnienia przez ucznia wymagań na ocenę przewidywaną i wyższą, która może być uzupełniona wykonaniem przez ucznia wskazanych przez nauczyciela zadań.
5. Nauczyciel ustala z uczniem warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych na piśmie.